Nieodpłatna pomoc prawna. Stan obecny i postulaty - konferencja

„Nieodpłatna pomoc prawna. Analiza stanu obecnego i postulaty de lege ferenda.” To temat konferencji, która odbyła się 12 września w Warszawie. Organizatorami spotkania byli Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych i Uniwersytet Warszawski.

Uczestników konferencji, która miała miejsce w starym BUW-ie na Uniwersytecie Warszawskim, powitali adw. Jacek Trela, prezes NRA oraz r.pr. Maciej Bobrowicz, prezes KRRP.

Prezes Trela na początek wygłosił słowa poparcia dla dr. Adama Bodnara, w kontekście sposobu, w jaki Rzecznik Praw Obywatelskich został potraktowany podczas ostatnich wystąpień w Sejmie.

Adw. Trela przypomniał, że Polska była ostatnim krajem w Unii Europejskiej, w którym wprowadzono systemowe rozwiązania nieodpłatnej przedsądowej pomocy prawnej. Wszyscy chcieliby, by system przynosił modelowe, czyli dobre rozwiązania, niestety takich rozwiązań ten system ze sobą nie niesie. Pierwsza ustawa z 2015 roku obarczona była kilkoma istotnymi wadami, nowelizacja dokonana na wniosek prezydenta w 2018 r. tylko je pogłębiła.

Początkowo miał to być system wspierający tych, których nie stać na pomoc prawną, lecz obecnie system obejmuje wszystkich, którzy złożą – nie zawsze zgodne z prawdą – oświadczenie, że nie stać ich na opłacenie porady prawnej. Warto bowiem przypomnieć, że cena rynkowa porady prawnej to 100-150 zł. Brak jasnych kryteriów komu przysługuje nieodpłatna pomoc prawna powoduje, że zabudżetowane 100 mln zł rocznie nie jest wykorzystane na pomoc najbardziej potrzebujących. Adw. Trela podkreślał, że na etapie pracy nad nowelizacją ustawy zaproponowaną przez prezydenta Dudę zarówno samorząd adwokacki, jak i radcowski zwracał uwagę na szkodliwość braku kryteriów i związane z tym marnotrawstwo środków, jednak uwagi te nie zostały uwzględnione.

Prezes NRA przypomniał raport NIK z działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej po 4 latach, z którego wynika, ze z tej nieodpłatnej pomocy korzysta bardzo mało osób. Wykorzystywana jest zaledwie ¼ możliwości jakie ten system daje. Pełniący w punktach dyżury adwokaci i radcowie prawni mają niewielu interesantów w ciągu dnia, poświęcony temu czas nie jest efektywnie wykorzystywany. Prezes NRA zaznaczył, że adwokaci i radcowie prawni cenią sobie udział w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej. Nie oznacza to jednak, że prawnicy mają bezkrytycznie patrzeć na system, który nie funkcjonuje efektywnie. Przypomniał o postulatach samorządów prawniczych, mówiących, że bardziej efektywny byłby system kuponów na nieodpłatną poradę prawną. Mniej środków wydawano by również, gdyby takie porady odbywały się w kancelariach a nie w specjalnie na ten cel organizowanych i utrzymywanych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej.

Prezes NRA mówił także o kwestii pomocy z urzędu w sądach. Postawił pytanie o możliwość połączenia tych dwóch systemów – przedsądowego i sądowego Przypomniał, że od rozporządzenia z 2001 roku, stawki za pomoc prawną z urzędu praktycznie niewiele się zmieniły. Brak ich waloryzacji oraz ich wysokość – niezależnie od liczby rozpraw i czasu trwania całej sprawy adwokat może dostać 120-180 zł całego wynagrodzenia - to realne problemy pełnomocników i warto również o tym rozmawiać.

R.pr. Maciej Bobrowicz, prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, przypomniał, że środowiska prawnicze walczyły o system nieodpłatnej pomocy prawnej od 2015 r., ubolewał jednocześnie, że system przybrał obecny kształt. Jego zdaniem, zmarnowano szansę wspierania Polaków, których nie stać na pomoc prawną. Wyraził nadzieję, że dzięki rozmowom i pracom obu samorządów uda się stworzyć wspólny projekt z dobrymi rozwiązaniami.

W debacie oceniano obecny stan systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, dyskutowano nad postulatami zmian. Panelistami byli: adw. Aleksander Krysztofowicz – zastępca sekretarza ORA w Warszawie, dr Jan Winczorek – Uniwersytet Warszawski, r.pr. Przemysław Ligęzowski – OIRP w Warszawie, adw. Sylwia Gregorczyk-Abram – koordynatorka ds. kontaktów z organizacjami pozarządowymi przy ORA w Warszawie, r.pr. Ryszard Ostrowski – wiceprezes KRRP, dr Filip Czernicki – koordynator ds. programów pro bono OIRP w Warszawie. Dyskusję moderowali Grzegorz Wiaderek – członek zarządu i współzałożyciel INPRIS oraz prof. Paweł Wiliński - Uniwersytet im. A. Mickiewicza, SSN.

Pełna relacja z dyskusji zostanie opublikowana w przyszłym tygodniu.

Ze strony Naczelnej Rady Adwokackiej organizatorem konferencji byli adw. Anisa Gnacikowska, zastępca sekretarza NRA i adw. Maciej Łaszczuk, członek NRA i przewodniczący komisji ds. praktyki adwokackiej przy NRA.

dostępie do prawa (deprywacja prawna)

